

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al Asociației institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fleac cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

••••••••

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Criteriile politice dominează și în afară, în paguba celor economice. — Un bun augur...?! — Economia urbană. — Noul principiu de economie politică. — Cum se face conversiunea în Jugoslavia. — Descentralizarea comerțului de bancă. — *Cronica*: Necrolog. — Director la Banca Centrală pentru industrie și comerț, Sucursala Sibiu. — Plata contribuției suplimentare pentru asigurarea în cazuri de accidente. — Tarif redus pentru telegrame de felicitări.

Criteriile politice dominează și în afară, în paguba celor economice.

Ne-am plâns cu fiecare ocazie dată, când am constatat, că în relațiunile interne, în deosebi în actele de guvernare și în legiferări, considerațiunile de ordin politic totdeauna primează pe cele de ordin economic, deși azi, când trecem printr'o nemaipomenită criză economică, logie ar fi că economicul să aibă întâietate, asupra politicului. Aceste plângeri ale noastre ce e drept încă ne-am obișnuit să le vedem desconsiderate și vor mai rămâne disconsiderate, câtă vreme va stăpâni regimul sistemului electoral actual. Aceasta încurajează demagogia și lipsa de scrupule în tratarea problemelor obștești. Am văzut ce s'a făcut cu conversiunea, care a izvorât din cea mai criminală ignoranță, disprețuire a intereselor vitale ale țării și dintr'o vinovată machinație împotriva băncilor.

Sistemul jocului primejdios pentru viața economică a țării, vedem, că se introduce și sistematizează acum și în relațiuni externe. Se tot pomenește de o mică antantă economică, care nu știm

cum va fi ea ticluită, când din punct de vedere economic aliații noștri politici; jugoslavii și cehoslovacii nu ne-au făcut nici un serviciu, ei șicane atât la exportul, ba chiar și la transitul de animale, cât și la cel de cereale și îndeosebi a derivatelor lor. În chestii de arme cred acești aliați, că putem fi prieteni, fiindcă acolo suntem mai tari decât ei, iar în chestii economice mai puțin, fiindcă pe acestea ei le știu apăra mai inteligent, decât noi. Noi avem toată admirația pentru talentul diplomatic al dlui Titulescu, care a făcut fărăii servicii nepieritoare la Societatea Națiunilor și peste tot în relațiile politice internaționale. Nu suntem mulțumiți însă de felul în care guvernele de până acum ne-au ocrotit interesele economice în făurirea tratatelor de amicitie cu aliații noștri. Valorificarea recoltei noastre agricole, a animalelor noastre, a fructelor și a produselor lemnoase, cari sunt produsele principale ale provinciei noastre întâmpină dificultăți invincibile mai ales în Cehoslovacia, ale cărei articole textile și fierării au un dețeu atât de prețios tocmai în țara noastră. Trebuie să se pună de acord aceste contraste, dacă e vorba de binele populației țării, căci suntem reduși în forța noastră de producție și cea de consum, la proporții înspăimântătoare. Dela atașaiți comerciali, consuli și miniștri plenipotențieri, pe cari țara îi ține în străinătate cu atât amar de cheltuieli, așteptăm o activitate eficace, nu muncă biurocratică, nici indiferentism oriental, căci aceștia nu sunt doar pensionarii mizeriei națio-

nale, nici nu-s protejații nimănui, ci slujbașii Țării, de care numai atunci avem nevoie, dacă își știu face datoria cu prisosință. Am ajuns zile atât de grele, încât toți bunii patrioți sunt dator să fie de folos țării cu maximul capacității lor de a o servi, căci altcum cu toată bogăția naturală a țării, ne prăpădim cu toții, nivelând și stabilizând mizeria, spre blăstămul celor ce așteaptă dela noi lumină și încurajare și a urmașilor noștri, cărorora le lăsăm o moștenire, pentru care de pe acum ne cere socoteală generația tânără.

TRITON.

Un bun augur...?!

Pe când șirele de față vor ajunge sub ochii bunilor cititori, se vor fi desfășurat luptele partidelor politice cu tot notanul lor de fraze demagogice. Nu li se vor putea atribui deci acestor șire veletăți electorale în favorul oarecărui partid, în special al partidului liberal, care actual deține puterea... ultimul și cel mai sublim scop, pentru care se luptă cu metode și acțiuni inechitabile 99% dintre cetățenii grupați în fiecare partid politic, care se respectă! În vuetul de orgii, de samovolentei, de ilegalități, de terorism, de barbarie, de care este greu pământul țării românești, ne place a remarca un act de mai puțină însemnătate, care însă totuși, în opoziție cu acțiunile tuturor partidelor, inclusiv ale partidului liberal din trecut, s'ar părea că este un semn, o notă bună în conduita actualului partid dela putere.

Se știe că până acum toate partidele, inclusiv cel liberal, își înfingeau în posturile publice numai aderenți al partidului. Și nu totdeauna aderenți de valoare și oarecum pregătiți, formați pentru atari posturi, ci criteriul era, este, să se știe „învârți“, aderenții să știe hodorogi multe verzi și uscate. Ba pentru un astfel de fanfaron de multeori nu era de ajuns un singur post, o singură căpătulală, ci se dota cu 2—3 lefuri și titluri de onoare. Pe când alții oameni mai serioși, mai tăcuți, mai evințioși, mai lipsiți, erau ne-socotiți, uitați, chiar și în cazul, că au făcut serviciu considerabile romântismului și și partidului, în sânul cărui se dezvoltau o activitate cuminte și salutară. Cazul părintelui Moța este frapant în aceasta privință: Ar merita pensie viageră. A fost însă aruncat în lanțuri!

Ei, deunăzi dl director al băncii „Crișana“ din Brad, Ioan Ghișa a fost numit de partidul dela putere președinte al camerei de comerț din județul Hunedoara. Ce mai mare lucru, se va

zice, dl Ghișa e înzestrat cu însușiri, care îl fac potrivit pentru postul de președinte. Dar, tomat acest fapt involvă o remarcă. Astfel de posturi erau și sunt încă ocupate de tot felul de oameni mai mult sau mai puțin cinstiți, dar care n'au nici o afinitate cu afaceri de comerț, ca: generali, ingineri, preoți, medeci și mai ales avocați etc., a căror muncă și valoare în propriul lor resort e incontestabilă. Uade mai pui, că dl Ghișa nu face parte din partidul liberal, iar dacă cândva a făcut și politică, aceasta n'a fost liberală, ci românească; după cât știu, n'a fost și nu este înscris în partidul liberal. Și apoi în zilele noastre este o adevărată minune: Să încredințezi unui om priceput în ale comerțului postul de președinte al unei camere de comerț și încă atunci când nu face parte din partidul dela putere!

Făcând aceasta remarcă, poate un caz cu totul izolat, dorim ca partidul liberal să înmulțească atari cazuri, iar partidele peste tot să nu judece oamenii și să nu împartă bunătățile și onorurile numai după cum cineva s'a înhămat și a tras, adeseori cu manifestări de „cecăneu“ la carul politic. O bună parte din cărmuirea haotică, în care se sbate țara, se datorează sigur faptului că la aceasta cărmuire au fost angajați și bărbații, pe cari valorile juribunde ale ultimilor ani i-au ridicat la suprafață, deși în multe cazuri ceea ce a apărut la suprafață a fost: uscături și gunoi. Deaceea ne bucură, în vuetul turbat al politicei, numirea nimerită a dlui Ghișa; o considerăm ca un bun augur, am dori ca metoda să se lățească în timp și spațiu devenind normalul tuturor partidelor.

L. VRACIU.

Economia urbană.

În legătură cu articolele noastre asupra finanțelor locale și generale facem în rândurile ce urmează câteva considerațiuni asupra speciei caracteristici a economiei urbane. Aceasta pentru că se vadă sub ce particularități se prezintă orașul în comparație cu statul, din punct de vedere economic și social.

Căutând modul de dezvoltare al așezărilor omenești vom constata că au existat de sigur pentru unele din ele regimuri diferite, derivând din condițiunile naturale și economice. Astfel se cunosc încă din cele mai vechi timpuri centre de populație aglomerate, dezvoltate sub o populație mai puternică a factorilor economici. Elementul cel mai important însă care a favorizat aglomerația omenească, a fost de sigur accesibilitatea. Punctul de teren care prin poziția sa favorabilă ca situație geografică și ca orientare

a drumurilor ce-l întretăia, a fost mai des străbătut de oameni, a ajuns cu vremea a se desvolta cu totul în alte condițiuni decât așezările răslețe omenești, cari nu se bucurau de nici un favor de natura celor menționate. Iar în această ordine de idei să nu uităm importanța orașelor de port. Aglomerația omenească situată pe malul unei mări, care concentra diferite direcțiuni, fiind apoi păzită și de vânturi și de curenți, a fost cel dintâiu nucleu din care a răsărit orașul de azi. Căci nu trebuie să uităm că sub imperioasa dezvoltare a schimbului, încă din cele mai vechi timpuri au răsărit astfel diverse orașe cari probabil că s'au continuat ca existență unele până în timpurile de astăzi, iar altele au servit ca loc de indicație pentru viitoarele orientări în această privință.

Schimbul făcut pe cale maritimă a fost deci primul element care a dat naștere așezămintelor urbane. Mai târziu când și circulația pe uscat a luat dezvoltarea cuvenită, s'a adăugat al doilea element care a contribuit la formarea așezărilor urbane. Pe urmă s'a suprapus acestor două elemente activitatea războinică a evului mediu, iar ultimul factor preponderant în această privință, începând cu secolul al nouăsprezecelea, a fost industrialismul modern.

Evident că factorii, cari au prilejuit așezările omenești aglomerate, n'au rămas mereu în aceeași situație. Comunicația maritimă s'a dezvoltat dela simplele corăbii feniciene, grecești, perse, trecând la galerele romane de odinioară până au ajuns la actualele bastimente cari intrunesc în compunerea lor un oraș întreg, sau un depozit de mărfuri de cea mai variată compoziție. Tot asemenea, comunicația pe calea ferată a legat între ele centre dela două extreme ale aceluiaș continent; șoselele și să ajungă la acelaș rezultat prin marea dezvoltare pe care a luat-o automobilismul, iar industrialismul aduce cu sine schimbări profunde de fiecare zi, cari se imprimă adânc în caracterul orașelor. În fine să observăm că activitatea războinică concentrată în cetăți închise de ziduri nu mai are astăzi valoare și ca atare nu mai susține orașele pe cari le-a creat odată și ne vom da seama, că viața urbană întrunește actualmente un complex de factori, cari oricât ar fi de studiați, nu vor fi niciodată complet cunoscuți.

În aceste condițiuni nici nu e de mirare că între economia sătească și orașenească s'au marcat cu timpul profunde deosebiri cari în actuala situațiune impun o linie de demarcație distinctă, nu numai în configurația generală a celor două categorii de așezări, ci chiar în viața lor intimă. Statul a rămas acelaș, am putea spune

dela primele sale începuturi. Nîmic nu s'a imprimat nou în viața sa organică, decât doar prin evoluția sa naturală influențată de factorii ulteriori intervenți, impulsul de viață s'a accentuat. Dar și sub acest nou impuls, însuși configurația orașenească a avut o caracteristică în strictă conformitate cu epoca elementelor cari au susținut-o. Astfel satul a constituit totdeauna un element static sau conservativ în înfățișarea așezărilor omenești, până când orașul a avut o viață de un dinamism accentuat care consta în permanență și continua sa transformare.

Transformarea orașelor nu s'a petrecut nici ea însă în acelaș ritm. Așa de exemplu nici epoca veche și am putea spune că nici cea medievală, n'au cunoscut progresul rapid de astăzi. Într'un trecut nu prea îndepărtat, orașul nu era locuit de atâtea categorii și clase sociale ca în prezent, când putem înregistra: capitaliști, burghezi, lucrători, funcționari, etc. toți găsindu-și latura intereselor și câștigându-și hrana vieții într'un fel propriu și deosebit. Odată, fiecare individ își avea casa sa făcută după norme generale, fără nici o restricțiune în utilizarea terenului. Omul își exercita profesiunea sa de: negustor, meseriaș, cărăuș, plecând de sub acoperișul casei sale și e natural ca ritmul schimbărilor să se fi produs într'o măsură mai puțin vioată. Dar a intervenit epoca industrializată. Și de unde până la această epocă populația orașenească se înmulțea într'o proporție lentă dată numai de propriile sale rezerve vitale, de-acum încolo încep marile peregrinări sau mai bine zis imigrări ale populației sătești în spre orașe, determinate fiind de marile resurse de câștig pe cari le ofereau activitățile productive ajunse într'un stadiu de fecundare cum nu mai cunoscuse istoria. Astfel se pun pentru oraș probleme mult deosebite față de cele ale statului și cu aceasta, paralelismul de înfățișare între aceste două feluri de așezări omenești, care se menținuse mai mult sau mai puțin, dispăre cu desăvârșire. Cu această intervine perioada rapidă în felul de transformare al orașului, perioadă care contribuie la ruperea definitivă cu trecutul. Statul însă se menține mereu pe aceiași linii de dezvoltare pe care a rămas până în ziua de astăzi și pe care va rămănea probabil, încă multă vreme de-acum înainte.

Pentru a ne face o idee mai clară de ceea ce a însemnat industrialismul în dezvoltarea orașelor, vom da mai jos câteva cifre din Germania, privind aflusul de populație plecat dela sat la oraș, odată cu apariția epocii capitaliste. Astfel la 1871 populația germană se ridica la cifra totală de 41.01 milioane locuitori, dintre cari 48% apățineau orașelor. În anul ce urmează până la 1910,

această populație germană se repartiza ca număr total și procentaj venit orașelor, precum se vede mai jos și anume¹⁾:

În 1880,	45.23 milioane loc. cu	7.2%	urbane ;
" 1890,	49.43 " " "	12.1%	" "
" 1900,	56.37 " " "	16.2%	" "
" 1910,	64.93 " " "	21.3%	urbane,

etc., iar situația dela 1910 încoace referindu-se însă numai asupra teritoriilor deținute actualmente de acest popor, se prezintă în felul următor :

În 1910,	57.8 milioane loc. cu	22.9%	urbane,
" 1919,	59.18 " " "	23.8%	" iar
" 1925,	62.35 " " "	26.7%	" "

Din datele de mai sus se poate lesne vedea că în răstimp de treizeci de ani adecă între anii 1880—1910 populația germană s'a înmulțit cu 50%, cea orășenească cu cca 15%, ceea ce înseamnă că la 1910, aproape un sfert din populația germană locuia la orașe.

Cifrele înșirate nu spun însă tot ceea ce vrem să arătăm. Germania a fost prin excelență tipul de țară în care capitalismul s'a manifestat în cele mai caracteristice definițiuni ale sale. Căci trebuie să adăugăm că surplusul de populație orășenească menționat de noi, n'a avut o orientare deconcertată, ci s'a dirijat în întregime spre categoria orașelor mari. În această perioadă se plasează epoca marelui creșterii a orașelor germane și în special, a celor cu peste 100.000 locuitori, al căror număr se ridică dela opt la patruzeci și unu. Iar că afluxul de populație plecat dela sate spre orașe, se îndreaptă aproape numai spre orașele mari, avem dovada în faptul, că procentul de populație al orașelor cu peste una sută mil locuitori față de populația totală, arată aproximativ aceeași mișcare ascendentă în raportul în care se manifestă descendența curbei de procentaj a populației rurale. Astfel la aceeași epocă pe care am văzut-o mai sus, procentajul de populație urbană în orașele mari germane, și procentajul de populație rurală, se prezintă precum urmează în raport cu populația totală:²⁾

1871,	4.8% și 63.93%	1900,	16.18% și 45.65%
1880,	7.24% și 58.61%	1910,	21.19% și 39.08%
1890,	12.01% și 51.08%	1925,	26.25% și 35.65%

Este deci trefutabil de adevărat faptul, că în măsura în care s'a micșorat relativ populația rurală s'a mărit populația orașelor mari, deoarece tot după datele statistice exacte, populația orașelor mici și mijlocii a crescut respectiv în limitele: 11.19—13.41% și 7.8—13.41% din total.

¹⁾ Vezi A. Gut: Der Wohnungsbau im Deutschland nach dem Weltkrieg.

²⁾ Vezi ca sub ¹⁾.

Aici se plasează deci ca epocă noul început al transformării vieții orășenești în orice sens, dar mai cu seamă în sens social și economic. Astfel în primul rând a crescut prețul pământului din jurul orașelor care în Germania arată o curbă mai pronunțată decât oriunde, ridicându-se la de cca. 10—12 ori mai mult față de Belgia și Anglia³⁾. Și cu acestea viața orășenească se deținește în ritmul ei de astăzi care caută soluțiuni noi de adaptare la situație, în toate privințele.

Astfel s'a pus în primul rând problema locuințelor care pe măsură ce ne apropiem de prezent, are aspecte tot mai diferite, căci de unde până acum numărul proprietarilor predomina pe al chiriașilor, de-acum înainte nu orice nou venit poate să-și construiască casă. Iar de aici începând își are origina toată legiuirea care tinzând la un echilibru de situații, să mulțamească și pe proprietar și să facă posibilă și conviețuirea lui cu chiriașul în anumite condițiuni generale. Aglomerarea de oameni, oricând s'ar fi întins și teritoriul orașului, pune probleme noi igienice, sociale, biologice și chiar morale pe de o parte, iar pe de altă parte ea a creat noi condițiuni de circulație și de construcțiuni. Căci întinderea orașelor n'a fost element suficient spre a rezolva problema activității zilnice. Pentru împăcarea timpului pierdut prin mersul până la șantierul lucrătorului cu timpul său util, nu a fost suficient să se crezeze case sau legiuiri pentru reglementarea habitatei, ci a fost necesar să se echilibreze cele două noțiuni într'un raport cât mai rațional. Astfel orașul mixtură de altădată s'a diferențiat pe cartiere și pe categorii de locuitori, fiecare dintre aceste categorii tinzând la un randament de activitate cât mai formidabil. Din aceste considerațiuni au rezultat apoi concentrarea locuitorilor în case încăpătoare, ajungându-se la așa numitele construcțiuni în blocuri cari reduceau suprafața utilizată și micșorau în același timp cheltuielile respective.

Nu trebuie să uităm că chiria locuinței nu se poate ridica peste anumite limite, fără primejduirea sănătății familiei chiriașului, care trebuie să posedă cheltuielile necesare tratului. Răspunzând acestei probleme și cunoscând că limita cheltuielilor cu chiria trebuie să rămână între 16 și 25% din venitul chiriașului, s'a constatat în orașele mari, că adăposturile comune în formă de bloc, îndeplinesc cele mai multe condițiuni pentru buna rezolvare a acestei chestiuni, deoarece ele economisesc: teren, fundații și acoperișuri. În aceste condițiuni, considerând un apartament de două camere și bucatărie, având

³⁾ Vezi Paul Wolf: Wohnung und Siedlung.

o suprafață de 65 m² el costa în construcție independentă în Germania, cea 12.000 mărci, în construcție de mărime mijlocie, cea 10.000 mărci, iar în construcție-bloc, cea 8900 mărci, ceea ce înseamnă diferențe de cost de cea 10—15⁰/₀, respectiv chiar 20⁰/₀, diferențe care nu sunt de disprețuit.

Toate aceste condițiuni de viață măresc sarcinile și contribuțiunile publice ale locuitorilor orașelor respective, deoarece este evident că ele trebuie să rezolve cu totul altfel problemele ce li se pun în sarcină. Astfel, fără să ne legăm de arterele de circulație care trebuie făcute în condițiuni deosebite, vom menționa necesitatea deschiderii piețelor, a parcurilor, a grădinilor și locurilor de recreație, toate elemente devenite absolut necesare, pentru că igiena populației să fie menținută. Iar cu toate acestea la un loc apovizionările necesare, lucrările edilitare, crearea mijloacelor de locomoțiune rapidă chiar când ele nu sunt rentabile, devin toate elemente indispensabile care grevează asupra bugetelor publice, ale aglomerărilor urbane.

În ce ne privește, noi suntem încă la început în această direcție. Țara românească posedă doar patru orașe în afară de capitală, cu mai mult de una sută mii locuitori. Teritoriul acestora permite încă o bucată de vreme, importantă concentrare de populație pentru a ajunge la densitatea din orașele străine. Trebuie adevărat să se știe, că orașele mari românești au o densitate de 40—110 locuitori pe Ha., până când cele germane au o densitate care variază de la 1000 până la 1500 locuitori pe Ha. În consecință economia noastră orășenească are mari șanse de dezvoltare. Pentru a ajuta această dezvoltare care trebuie să se inspire de la noua știință a urbanismului modern, trebuie făcute orașelor toate înlesnirile posibile. Între altele, autonomia reală și organizarea financiară proprie sunt două noțiuni fără de care nu se va putea ajunge la rezultate. Ori este în interesul economiei naționale să se introducă și la noi principiile de activitate care au creat marile centre urbane ale apusului.

Ing. GH. BRÂNDUȘ.

Noui principii de economie politică.

III.

Scopul noii orientări economice nu e însă numai introducerea unei economii imune în contra crizelor, ci și scutirea producătorilor de exploatare. Producătorul trebuie să primească contravaloarea întregă a muncii sale. Câștigul fără de a munci, trebuie suprimat. Câștigurile acestea sunt:

1. Dobânzile;
2. Câștiguri din speculă;
3. Câștiguri din crize economice (inflație, deflație).

Dobânda (uzura) înseamnă un furt neconținut din câștigul producătorului. Ea este cauza, că în fiecare stat cultural există o clasă de oameni care sunt condamnați la o perpetuă sărăcie (proletariatul). Lipsa de stabilitate a prețului mărfurilor, face posibile câștigurile de speculă la care se realizează sume foarte mari. Câștigurile din crize economice, sunt rezultatul expedițiilor de jaf aranjate de înalta finanță internațională, contra avutului tuturor producătorilor, folosindu-se de inflație și deflație. La ocaziile acestea câștigurile se urcă la miliarde.

Produsul muncii într-o economie, se împarte între două categorii de oameni:

1. În formă de lefuri la producători;
2. În formă de câștig fără de muncă la capitaliști.

Cu cât dobânda anuală ce trebuie plătită este mai mare, cu atât mai mult se foarfecă din venitul producătorului. Venitul fără de muncă este cu atât mai mare:

1. Cu cât datoriile sunt mai mari;
2. Cu cât etalonul de dobânzi este mai mare.

Morala dobânzii a evoluat în mod ciudat în cursul veacurilor. Mult timp luarea de dobândă a fost considerată de o mare nedreptate, de către oameni dotați cu un înalt simț moral. La evreii leviți din anticitate, luarea de dobândă era interzisă, cel puțin față de coreligionari. Urmarea a fost, că dobânzile se luau de la necredincioși. Creștinii din prima eră a creștinătății, condamnau deadreptul luarea de dobândă. În cursul veacurilor însă acest simț moral a devenit tot mai slab, cu toate că chiar însuși Christos a interzis exploatarea oamenilor și a propovăduit ajutoarea lor, conform faptelor sale.

Dar cum să se facă scăderea dobânzilor?

O scădere dictatorială produce șomaj. Banul face grevă. Numai un control al banului garantează o circulație uniformă. Aceasta la rândul ei înviorează producțiunea și produce o scădere organică a dobânzilor.

Dacă voim deci să avem o economie din care să dispară câștigurile de speculă și de criză, și în care să scadă dobânzile la un minim, atunci trebuie să organizăm economia astfel, ca producțiunea să se desvolte și o exploatare a producătorilor să fie imposibilă.

Se impune deci o reformă a creditului.

Banca Națională și cele mai multe bănci mari ale țării își au sediul în București. Prin aceasta se face fără îndoială o concentrare a creditului în capitală. Răspândirea creditelor în provincie este prin aceasta îngreuiată, și chiar și în timpuri normale au

foști puși prea puține credite în serviciul clasei mijlocii în genere. În felul acesta Banca Națională nu corespunde scopului. Se face o concentrare a banului, ostilă intereselor clasei mijlocii, căci favorizează unilateral înființarea de întreprinderi mari. Totodată este ostilă și producției, deoarece afară de faptul că pune la dispoziție prea puține credite, face posibilă specula.

Banul, după cum am amintit mai sus, nu își are acoperirea în aurul din pivnițele Băncii Naționale, ci în mărfurile de pe piața comercială. Emisiunea de bancnote nu trebuie să se orienteze după stocul de aur existent incidental, ci după volumul producției. Situația producției o arată indexul calculat săptămânal de către oficiul statistic al statului.

Pentru ca creditul să se împartă just între toți factorii producției, politica centralistă de credit trebuie decentralizată.

Cauza principală a lipsei de credit de care suferim azi, este că banul nostru nu e supus controlului de circulație, din care motiv circulația sa este lentă, și banul se teaurizează în măsură mare. Dacă vom supune toți banii unui control de circulație, astfel ca o reținere și o teaurizare a banului să fie pedepsite cu un impozit, atunci toți banii vor fi în continuă mișcare. Băncile vor primi bani în abundență și deoarece și ele vor fi supuse aceluiaș impozit, vor căuta să se debaraseze iute de ei, dându-i mai departe în formă de credite. În felul acesta lipsa de credit va dispărea foarte curând.

Operațiunile de credit se vor scoate din competența Băncii Naționale, care va avea de scop alimentarea economiei cu mijloacele de schimb stabilite în baza indexului, însă nici de cum cu credite. Băncile particulare vor fi în stare — în urma circulației rapide a banului — să prevadă cu mult mai ușor și mai just, clientela lor cu credite eficiente, spre binele întregului popor.

Concluziuni:

Poporul și pacea numai atunci sunt în siguranță, dacă întreg poporul are muncă, pâine și libertate.

Capitalismul și marxismul sunt o crimă față de popor. Capitalismul vrea să-și asigure dobânzi cât se poate de mari, ceea-ce îi este posibil prin valute de aur. Valuta aceasta îi mai permite și câștiguri de crize (inflațiunea și deflațiunea). Deci războiul valutei auri!

Marxismul vede cauza crizei în producție. De aceea cere etatizarea mijloacelor de producție și o economie programatică. Prin măsura primă atacă baza de drept a proprietății particulare, iar prin a doua exclude liberul arbitru din economia națională. Deci marxismul trebuie respins.

În locul acestor două sisteme dăunătoare, trebuie să introducem — zice S. Gesell — „economia națională organică”, al cărui miez este valuta națională, adică valuta muncii poporului.

Valuta cea nouă este a se întocmi astfel, ca în urma ei:

1. dobânzile să scadă în mod organic;
2. oscilațiunile valutare să fie delaturate, adică să avem o valută stabilă.

Stabilirea trebuie făcută după indexul de preț ce-l arată principalele mărfuri în comerțul en-gros. Indexul acesta va trebui fixat în intervale regulate, spre pildă săptămânal sau lunar, de un organ (oficiu) al Statului, înființat spre acest scop. Pentru a ajunge aci, Banca Națională trebuie scoasă din funcție și trecută în proprietatea Statului. Banca Națională fiind o instituție particulară, este supusă influinței marilor capitaliști internaționali cari pot determina după placul lor, prin diferite manevre financiare, dacă banul la o epocă anumită trebuie să fie retras de pe piață, sau să fie aruncat pe piață în cantități mai mari. Epocile sau ocaziile acestea, marii capitaliști sunt în situația de a le determina după placul lor, adică după cum penuria sau abundența de bănci, corăspunde sau nu, intențiilor lor de speculă. Căci scopul marilor capitaliști este dobânda și specula. Dacă scopul este ca mărfurile să se estinească, atunci marii capitaliști prin băncile și alte instituții cari sunt controlate de ei, fac ca banul să dispără din comerț. Banul este teaurizat, sau chiar scos din țară. Este scopul ca mărfurile să se scumpească, atunci banul apare în abundență mare pe piață. Din acest motiv trebuie să scoatem din mâna marilor capitaliști puterea de a regula cantitatea de bani afla-toare în circulație și să o trecem în mâna Statului, care va regula această chestie, nu pe baza interesului particular ci pe baza trebuinței obștești, fixată de oficiul indexului și controlat de Stat. Indexul va arăta prețul mărfurilor existente în comerț, și oficiul valutar va putea emite sau retrage din circulație atâta bani, câți vor fi necesari pentru susținerea indexului la un nivel aproape constant. Fluctuațiunile de preț vor fi astfel reduse la un minim și inflația și deflația precum și specula vor fi excluse.

Un corolar indispensabil al indexului, este controlul circulației banului. Pentru ca publicul să fie constrâns în mod direct, așa zicând automat, ca să nu teaurizeze banul, ci să fie în continuă mișcare, banul va fi supus la un impozit. Impozitul acesta se va percepe la anumite intervale. La aceste termene acela care are în posesiunea sa bancnote, va trebui să le timbreze, spre exemplu cu un timbru reprezentând 10% din valoarea bancnotei. Cu cât va reține în portofelul său timp mai îndelungat acea bancnotă, cu atât mai multe timbre va trebui să lipească pe ea săptămânal sau lunar, va să zică va plăti un impozit cu atât mai mare. Este deci, oareșicum forțat, să dea banul mai departe și să nu-l teaurizeze. Dacă vrea totuși să economisească, va duce banii la bancă, și aceasta — fiind și ea supusă la acel impozit — va căuta să dea banul cât mai repede mai departe, în formă de

credite. În felul acesta banii, deși limitați ca o emisiune totală, totuși vor fi mereu în circulație și vor înviora producțiunea. Comerțul va înflori, întreprinderile vor prospera și șomajul va dispărea de sine, fără conferințe și măsuri excepționale din partea Statului. Dobânzile vor scădea și ele, căci bani vor fi totdeauna în cantitate suficientă. Banul nu va mai fi un scop, ci numai un mijloc de schimb, care a și fost dela început menirea sa și a fost deturnat numai în mod artificial dela această funcțiune.

Câteva principii valutare:

1. Noima și scopul banului:

Banul permite o divizare meticuloasă a muncii și prin aceasta promovează cultura. Însă nu trebuie să devină un scop, ci numai un mijloc; adevărat trebuie să împlinească rostul de mijlocitor de schimb al bunurilor.

2. Acoperirea banului:

Banul este numai un mijloc de a exprima prețurile și un mijloc de schimb. Acoperirea sa adevărată nu este nici aurul, nici vre-un factor deosebit economic, ci numai adevăratele valori pe cari le posedă un popor: aceste sunt munca sa și bunurile sale.

3. Emisiunea de bani:

Cantitatea de bani ce trebuie emisă, trebuie să fie orientată după producțiunea totală. Dacă scade indexul comerțului en gros, atunci piața trebuie alimentată cu bani; dacă se urcă, atunci e semnul că este prea mult numărare și banii trebuiesc retrași. Valuta cea nouă exclude inflațiunea și deflațiunea și face posibilă o fixare a prețurilor și o stabilizare a puterii de cumpărare a banului. Tezaurizarea devine imposibilă, sau în cazul cel mai rău, fără de nici un rost. Cine vrea să facă economisire de parale, trebuie să le ducă imediat la bancă; aceasta, cum am mai zis, le dă mai departe în formă de credite. Banul apare iarăși în comerț și înviorază viața economică.

4. Banca Națională trebuie să treacă în proprietatea Statului. Emiterea de bancnote este dreptul exclusiv al Statului.

5. Decentralizarea creditului și retragerea dreptului ca B. N. să acorde credite.

În nex cu cele de mai sus trebuie să se facă și o nouă regulare a finanțelor Statului.

Pentru ca toată lumea să înțeleagă rostul noii reforme, poporul ar trebui informat prin o largă publicistică, eventual și prin radio.

E. VANCU.

Cum se face conversiunea în Jugoslavia?

După-ce am arătat într'un număr anterior cum se face conversiunea în Ungaria, iată, pe scurt, principiile călăuzitoare ale conversiunii datorțiilor agricole în Jugoslavia.

Guvernul jugoslav a căutat să găsească o soluție, care să ocrotească în măsură egală atât

pe debitorii, cât și pe creditorii. Plecând dela acest principiu de adevărată justiție socială, singurul care poate evita lupta de clasă și distrugerea creditului, guvernul din Belgrad s'a fixat asupra următoarelor principii:

Cum, ca și la noi, clasa agricolă atinge 80% din populație, s'a stabilit mai întâi că datorțiile pur agricole se urează la circa 6 miliarde de dinari pentru 650.000 debitori.

Primul principiu al conversiunii jugoslave este că debitorii trebuie să-și plătească datoria. Cum? Prin facilitarea plății în rate de 12 ani, începând dela 15 Februarie 1934 și aceasta numai pentru cei cu maximum 75 hectare.

Prima rată va fi de 6% din capital, iar ultima rată de 17%. Dobânda va fi de 3½ la sută, iar către bănci de 6%. Creditorii vor putea sconta la Banca Națională sau lombarda creanțele astfel convertite până la concurența de 50%. Acoperirea sumelor necesare pentru aceste operațiuni de scont și lombardare este asigurată prin deschiderea unui prim credit de un miliard dinari, suficient primilor trei ani. În același timp guvernul e ferm decis să mențină stabilizarea monetară.

Guvernele noastre ar putea să mediteze asupra cuminenței acestor soluții. Ele se impun și la noi — căci și la noi ca și în Jugoslavia pătura fărănească nevoiașă are nevoie unei conversiuni. Dar conversiune nu înseamnă tertare de datorie, ci ușurare de plată pentru cei cari o merită și numai pentru ei.

Decentralizarea comerțului de bancă.

Reducerea scontului Băncii Naționale. — Memoriu al băncilor particulare către Institutul de Emisiune.

Ziarul „Argus“, din 22 Decembrie 1933, publică următoarele:

Acțiunea băncilor particulare pentru înviorarea comerțului bancar și refacerea creditului, a ajuns într'o nouă fază. Acțiunea trebuie împărțită în două.

Prima are un caracter de lămurire și este menită să convingă pe debitori că abținerea lor dela plata datorțiilor este în primul rând contra interesului lor. Experiența a arătat că de când creditul s'a prăbușit din cauza debitorilor răi platnici, nu se pot procura noi credite. Piața financiară nu se mai poate înviora. De credite au nevoie în primul rând, debitorii de până azi.

Partea doua a acțiunii este menită să pule pe noi baze comerțul bancar, să reducă spesele cari încarcă bugetul băncilor.

În această chestiune băncile au ținut o ședință la Asociația Băncilor, pregătind un memoriu

în care fac diferite propuneri și își înscriu cererile.

Reducerea scontului.

Scontul de șase la sută fixat de Banca Națională încarcă — spune memoriul — mult bugetul băncilor. Sunt bănci cari plătesc azi anual Băncii Naționale 90 milioane Lei pentru taxa de scont. Cum debitorii plătesc greu băncilor, această sumă încarcă în mare parte băncile, cari trebuie să plătească dobânzi Băncii Naționale indiferent de ce fac debitorii.

Comerțul bancar este astăzi extrem de redus așa că procurarea sumelor necesare plăților față de Banca Națională este aproape imposibilă.

Pentru aceasta băncile cer o reducere simțitoare a taxei scontului.

Dobânda polițelor agricole.

Afară de aceasta legea conversiunii impune băncilor sarcini grele și multe manipulări. Dobânda ce se încasează însă de la debitorii agricoli este a Băncii Naționale, desigur în cazul când aceste polițe agricole au fost reescontate la Institutul nostru de Emisiune.

Băncile cer ca aceste dobânzi să fie împărțite între Banca Națională și Banca particulară respectivă.

Astfel s'ar putea acoperi în parte spesele băncilor.

Descentralizarea comerțului bancar.

Băncile cer apoi ca comerțul bancar să fie descentralizat. În ultimul an, întreg comerțul de bancă s'a centralizat în mâinile Băncii Naționale. Comerțul de devize și valute e în întregime în mâinile Băncii Naționale, serviciul de incasso etc., etc.

Prin primirea de depozite, după informațiile băncilor la Banca Națională se află 7 miliarde Lei, bani cari stau acolo fără nici o întrebuințare.

Băncile cer să se decentralizeze activitatea bancară ca astfel să ajungă și la ele noi resurse de venituri.

Memoriul Băncilor la Banca Națională.

Băncile au făcut un memoriu detaliat pe care l-au înaintat consiliului Băncii Naționale.

Deoarece dl. C. Anghelescu guvernatorul Băncii Naționale a fost în concediu, memoriul nu a fost luat în discuție de consiliul Băncii Naționale. Cum dl. guvernator C. Anghelescu își reia ocupațiile mâine nu e exclus ca în consiliul de Joi chestiunea să vie în discuție.

După informațiile noastre este aproape sigur că scontul Băncii Naționale va fi redus.

B. BUCHWALD.

CRONICA

Necrolog. Aurel Esca, fost director general la „Banca Agrară“ Cluj și ulterior director la Banca Marmorosch Blank, suc. Cluj, a încetat din viață la 16 crt., în etate de 49 ani.

*

Director la Banca Centrală pentru industrie și comerț, sucursala Sibiu, a fost numit la locul devenit vacant prin trecerea la pensie a d-lui director Adrian Cristea, dl. *Romul Popp*, procuristul de până acum a acestei sucursale.

Noul director, bărbat cu o vastă practică bancară, de peste 20 de ani, este un vechiu, devotat și priceput funcționar al Băncii Centrale.

Îl felicităm la înaintarea binemeritată.

*

Plata contribuției suplimentare pentru asigurarea în cazuri de accidente. Este o controversă destul de veche și intensivă între casele pentru asigurările sociale și între patronii diferitelor întreprinderi, cu privire la plata contribuției suplimentare de 1,2% pro lună după salariile de peste Lei 6000 lunar ale personalului neobligat la asigurare.

Cele mai multe „Comisuni speciale“ ale caselor de asigurare și comisiunea de apel a Casei centrale a asigurărilor sociale au pronunțat până acum hotărâri nefavorabile patronilor reclamanți.

S'au făcut în urma acestora mai multe recursuri la Curtea de Casație.

Totuși au fost și destule cazuri, în cari comisiunile speciale au adus hotărâri contrare și au scutit salariile de peste Lei 6000 de la plata taxelor (contribuțiilor) suplimentare.

Ar fi acum de dorit ca aceasta chestiune să se soluționeze definitiv din partea Curții de Casație și anume în sensul ca să scutească pe salariații cu mai mult de Lei 6000 lunar de plata taxelor suplimentare de 1,2%, ca unele de sunt cu totul nedrepte și formează o impunere unilaterală, plătitorii neprimind pentru aceste plăți ale lor nici când și nici un fel de contraprestațiune.

*

Tarif redus pentru telegrame de felicitări. Poșta aduce la cunoștință generală, că în vederea sărbătorilor, s'a aprobat admiterea telegramelor interne de felicitări, cu tarif redus, în condițiunile următoare:

1. Textul telegramei să se refere strict numai la urări sau felicitări;

2. Aceste telegrame vor fi admise numai în intervalul de la 23 Decembrie 1933 până la 8 Ianuarie 1934 inclusiv.

Taxa pe cuvânt a telegramelor de felicitare va fi redusă numai pentru timpul indicat mai sus, cu 50% (cincizeci la sută), atât pentru telegramele adresate loco, cât și pentru telegramele adresate în alte localități. La aceste telegrame nu se va aplica minimum de taxare, nici nu se va percepe taxa de noapte și de sărbătoare, decât numai taxa de 2 Lei taxa de înregistrare și timbru aviației ca la orice telegramă.